

Izbija vsak dan razen
nedelje in praznikov.
Issued daily except Sun-
days and holidays.

Uredništvo in upravljalni
prosveta
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

Sijajna zmaga delav- cev v Readingu, Pa.

Socialistični kandidati so dobili vse mesto in Reading z več kot 100,000 prebivalci dobi delavskega župana. Kapitalistične stranke niso dobile niti enega občinskega urada.—Volilni rezultati drugod: velik poraz suhačev; Smithova mašina porazila delavce v New Yorku.

Reading, Pa. — Socialistična stranka je sijajno zmaga v Readingu pri občinskih volitvah zadnji tork. Onvojila je vse mestne mandate. Druge stranke so temeljito propadle s vsami svojimi kandidati. Socialist J. Henry Stump bo prihodnji župan. James H. Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije, ki je v minulem poletju vodil delavsko delegacijo v Sovjetsko Rusijo, je izvoljen aldermanom. — Reading je veliko industrijsko mesto z več kot 100,000 prebivalci.

Washington, D. C. — Letošnje lokalne volitve dne 8. novembra v raznih državah in mestih so karakteristične radi prvega večjega poraza suhaških elementov. V Ohtju, kjer je imela zloglasna Proletarska liga svoj začetek, so prohibistične sile doživele največji poraz. Volilci so z ogromno večino zavrgli suhaško Marshallovo predlogo, s katero so hoteli suhači dati mirovnim sorodnikom pravo masovno korupcijo v roke s tem, da bi bila njihova plača odvisna od denarnih kazni za krivične prohibicije. — Nadalje je prohibicija dobila težke udarce v New Yorku, Pennsylvaniji in Kentuckiju, kjer so bili poraženi suhaški kandidati kar na celi črti. Edina satisfakcija za suhače je v Detroitu, kjer je bil izvoljen suhaški župan z okrog 12,000 glasovi večine. Ali ta zmaga je zelo suho nadomestilo za težke poraze v drugih krajih. Drugi, za delavce slab pojav zadnjih volitev je v New Yorku, kjer je Smith-Walkerjeva demokratska mašina porazila vse socialistične kandidate. Delavski sodnik Panken, ki je dolgo let zvesto služil delavskim interesom v New Yorku, je tudi poražen. Tamenitska (Smith-Walkerjeva) mašina ni dobila večine v legislaturi, je pa prodrla z vsemi svojimi amendamenti k mestnemu charterju v New Yorku in k državi vstavila. Politična korupcija v New Yorku torej ostane na krmilu. V San Franciscu je bil že petič izvoljen James Rolph županom. V Philadelphiji je prodrl kandidat republikanske stare garde, katere je pred enim letom porinila v senat W. S. Vareja, ki je še danes pod obtožbo, da je bila njegova izvolitev kupljena s tremi milijoni dolarjev. V Kentuckiju je zmagała ganga, ki vodi konjske dirke. V tej originalni državi kotlićkov in butlegarjev so hoteli suhaški demokrate vzeti državno upravo v svoje roke in odpraviti konjske dirke. Bila je velika moralna kampanja za "trezne glave, čiste duše in čiste žene", ampak volilci, ki so že sili fanatikov, so rajši odločili za svobodo kotlićkov in konjskih dirk.

Trockij povepočil zad- nji prelom s stranko

Njegove demonstracije na Rdečem trgu v teku desetletnih slavnosti so razkazile strankino vodstvo.

Moskva, 10. nov. — Leon Trockij si je s svojimi demonstracijami na Rdečem trgu v tork, ko so nepregledne množice manifestirale ob desetletnici sovjetske revolucije, nakopal novo disciplinarno akcijo, ki ga najbrž vrže iz stranke pod kap med buržoazijo in kontrarevolucijonarje. Enaka kazen čaka tudi Zinovjeva in Kamenjeva, ki sta z njim vred motila oficijelne slavnosti.

Moskovski listi ostro obsojajo Trockijevo "perfidnost" in zahtevajo sumarično izvršitev strankine discipline. "Večerna Moskva" piše, da je "grupa voditeljev opozicije končno demonstrirala svoj zadnji prelom z delavskim razredom."

Sumarična akcija pride nedvomno na 15. kongresu vsrške komunistične stranke, ki se snide 2. decembra. Sedanji voditelji stranke bodo gotovo predlagali, da se vsi opozicijski člani izključijo iz stranke in oddati morajo svoje službe.

Trockij je še vedno predsednik vrhovne komisije za koncesije, Kamenjev je poslanik v Italiji in Zinovjev je član prezidija v komisiji za izdelovanje državnih načrtov.

Fašisti zbirajo nemške nagrobne napise.

Dunaj, 10. nov. — Listi po vsej Avstriji poročajo, da so fašistiške oblasti ukazale izbrisati nemška imena na pokopališčih na južnem Tirolskem in jih nadomestiti z italijanskimi imeni. Nekateri nemški nagrobni kamni so stari že 200 let. Poletna čiščenje imen starih mrličev je povzročilo veliko ogorčenje po vsej Avstriji.

Govorice o stavki se širijo med osebno- lozličnimi delavci

Rapid Transit kompanija je odslavila šest uslužbencev. — To dejstvo pokazuje, kako korporacije drže svojo besedo.

New York, N. Y. — Tukaj zopet švigajo govorice o možni stavki uslužbencev pri Interborough Rapid Transit kompaniji. Ta družba je zopet odslavila šest uslužbencev. To je silno razburilo njene uslužbenke, ker je bila zadnja stavka odvrnjena, ker je kompanija obljubila, da odslavljenke uslužbenke sprejme nazaj v delo in da se proti uslužbencem ne poslužijo več izsilovalne taktike. Ta sporazum je bil došen v navzočnosti newyorškega župana Walkerja v mesecu juliju.

Kompanija se je za ta udarec pripravila. Zaprošila je sodniško prepoved proti Williamu Greenu, predsedniku Ameriške delavske federacije in njenim članom.

Kompanija upa, da s to potezo prepreči organiziranje svojih uslužbencev in onemogoči stavko.

Stavka cestnoželezniških uslužbencev se ne da preprečiti, ako je med njimi trdna volja zastavljati. Nobena sodniška prepoved ne more prisiliti uslužbencev delati, ako uslužbeni ne marajo delati, ker bi se vsaka prepoved, ki bi ukazovala uslužbencem delati proti njih volji smatrala za uvedbo telesne sužnosti. To pa ustava Združenih držav prepoveduje. Ako se uslužbeni ne morejo organizirati s organizacijo, ki je priznana Ameriški delavski federaciji, se lahko organizirajo v organizaciji, ki nima nobenih stikov z Ameriško delavsko federacijo, govorijo strokovno organizirani delavci v New Yorku.

Stavkokazi zastavkali v rovi Pennsylvanije!

Pittsburgh Terminal Coal korporacija ima zdaj dva štrajka na plečih, ko je znižala mezdo stavkokazom.

Pittsburgh, Pa. — P. T. Fagan, predsednik 5. distrikta rudarske organizacije U. M. W. A., poroča, da je 450 stavkokazov pustilo delo v rovih Pittsburgh Terminal Coal korporacije, ko je ta družba znižala mezdo. Nova mezdna lestvica, ki je stopila v veljavo 9. novembra, daje 85c od tone za kopanje s krampom in 58c od tone za nakladanje premoga. Fagan pravi, da po tej lestvici bodo delavci, ki kopajo, zaslužili povprečno \$5 dnevno, nakladalci pa samo \$3.77. Devetdeset odstotkov stavkokazov dobi ne več kot \$4.50 dnevno. Unijska mezda za to delo je \$7.50 dnevno.

Nič ni torej čudnega, če se tudi stavkokazom "frimaga" delati za tako nizke plače. Vlada naročila 8 tovornih zrakoplovov. Washington, D. C., 10. nov. — Vojni departament je naznanil, da je pogodba za gradnjo 8 atlantiških tovornih zrakoplovov podpisana. Zrakoplovi bodo vsi enaki, ki sta ga pilotirala Maitland in Hegenberger s pacifičnega obrežja na Hawaii. Vsak zrakoplov bo stal približno \$35,000. Vsak zrakoplov bo imel tri motorje in bo lahko nosil 10 oseb. Skupna vsota za gradnjo teh zrakoplovov se v pogodbi glasi na \$328,076.

Amerikanci počastena. London, 9. nov. — Royal družba je prisodila Hughesovo kolajno William D. Coolidge iz Schenectadyja, N. Y. za njegovo delo v zvezi z X-barji in Davyjevo kolajno Arthur A. Noyesu iz Pasadena, Cal., za njegovo delo v naravoslovni kemiji.

Samostor. Chicago. — Arthur O'Dowd se je v tork večer ustretil v svoji sobi na 3052 Robinson cesti. Svoji gospodinjji je par minut pred usmrtniško rekel, da gre spat in da naj ga ne moti.

ORGANIZACIJA I. W. W. NI PRO- SILA POMOČI

To je varok, da zvezni uslužbeni samo opazujejo dogodke v rudarski stavki v državi Colorado.

Washington, D. C. (F. P.) — Hugh Kirwan, načelnik divizije za spravo v delavskem departamentu, je odgovorila avtoriteta za izjavo, da doslej niso vprašali, da jim zvezni pogajalci pomagajo do sprave v stavki rudarjev v državi Colorado organizacija I. W. W., ne rudarji kot posamezniki, ne premogovniški podjetniki in ne državni uradniki. Za to ni zvezni agent storil ničesar in ni podvzel ničesar, da pride do sprave, ampak samo opazuje spor med rudarji in premogovniškimi podjetniki in poroča o dogodkih v Washingtonu.

Kirwan je izjavil, da zvezno posredovanje, da pride do konference obeh spornih strank, šele takrat pride, kadar ena ali druga prizadeta stranka izreče željo za takšno posredovanje.

Država Colorado ima postavbo, ki zadržuje stavko za trideset dni. Državni uradniki države Colorado smatrajo, da ta zakon zaradi tega postoji, da se ni treba obračati na zvezni delavski departament za posredovanje.

Tako so dobili tudi državni uradniki države Kansas o svojem industrijskem zakonu, dokler ga ni zvezno najvišje sodišče proglašilo neustavnim.

Da je bila ta ustava proglašena za neustavno, je bila dolga pot. Rudarji v državi Kansas bi lahko marsikaj o tem povedali, posebno o trpljenju, ki so ga prestali zaradi te postavbe.

Zdi se, da sedaj enak položaj v državi Colorado.

Petrolejsko-poro- niška korupcija

Clark, ki je prišel v Washington, noče odgovarjati na vprašanja pred veleporoto.

Washington, D. C. — Sheldon Clark iz Chicaga, podpredsednik Sinclair Refining Co., ki je zapustil svoje skrivališče in prišel v Washington, je bil v sredo zaslišan pred veleporoto, toda ni hotel odgovoriti na nobeno zastavljeno vprašanje. Sodnik mu je dal 24 ur časa, da se premisli, in če ostane pri molku, bo tudi on obtožen zarote, da je vplival na zvezno poroto v Sinclair-Fallovem procesu.

Clark je bil v Washingtonu med obravnavo in je obtožen, da je s Dayjem vred posredoval med Burnsom in Sinclairjem ter prejemal poročila Burnsovih detektivov, ki so vohunili okrog porotnikov. Obtoženi detektivji so večer pred veleporoto vrgli precej luči na neki sestanek dne 22. oktobra v Mayflower hotelu, kjer je šef Burns dal vohunom navodila, kako morajo lažiti okoli porotnikov in priti v dotik z njimi.

Stavka korejskih kmetov. Seoul, Koreja, 10. nov. — V severni Koreji je izbruhnila stavka najemniških kmetov, prva te vrste v Koreji. Stavka je naperjena proti japonski kolonialni politiki. Obenem je zastavljeno 700 korejskih dijakov v srednjih šolah v Seoulu.

Koennackejev polet flako. Berlin, 10. nov. — Otto Koennacke, nemški letalec, ki se je v septembru podal na polet v Ameriko od vzhodne strani, je te dni zaključil polet v Kalkuti, Indiji, kjer se nahaja bolan in bres denarja.

Usoda brezposelnega delavca v sodanji kapitalistični družbi

Končal je svoje življenje v vrvo v kleti.

Chicago, Ill. — 35-letni Joseph Lauter je bil brez dela. Zadel ga je usoda, kakor na tisoče drugih delavcev v letošnjem letu, o katerem so pripovedovali dnevniki, da je leto prosperitete, ko so velekorporacije ob Novem letu delile masne dividende med delničarje.

Lauterju so pričeli pohajati prihranki. Vsak dan je šel iskat delo, a sveder se je vračal truden domov, ne da bi našel, kar je iskal. Prišla se ga je prijemati otožnost. Premisljeval je, kaj mu prinese bodočnost, ko je opasal, da njegovi prihranki izginejo kakor sneg, ko ga obise gorko pomladansko solnce. Nekega dne je prišel domov in šel je v klet. Ko se ni vrnil dalj časa, so šli gledat za njim, kaj je vzrok, da se ne vrne. Našli so ga mrtvega viseti s trama v kleti. Svoje žalostno življenje, v katerem ni poznal veselja, ampak le delo, pomanjkanje in skrb, je končal s samomorom.

Baldwin namignil, da Anglija odpusti sovjetom

Stiki z Moskvijo bodo vzpostavljene, čim se boljševiki "poboljšajo."

London, 10. nov. — Premijer Baldwin je anoni na banketu pri slavnosti ustoličenja novega londonskega župana Charlesa Bethoja veliko govoril o sunanjih politiki. Pohvalil je prijateljsko med Nemčijo in Francijo, izrazil skrb radi važnega kipenja na Balkanu in izrekel upanje, da se sovjetska vlada morda "poboljša," nakar bodo obnovljeni stiki z Moskvijo. "Velika Britanija obnovi diplomatske odnose s Moskvijo kakor hitro sovetji sprejme svoje stališče glede propagande na naših tleh," je rekel Baldwin.

STAR IN ZAPUŠČEN KLOVN SE JE PROSTOVOLJNO LOČIL S TEGA SVETA.

Ustrelil se je, ko je spomnil, da je pred njim življenje bilo in trpljenje.

New York, N. Y. — Marcellina, ki je bil pred deset leti še slaven klovn, kateremu se je vse smejalo in ploskalo, kadar je nastopil, se je ustrelil v svojem stanovanju. Našli so ga mrtvega in klečečega pri postelji. Mala luknjica v senzu in samokres, ki je ležal poleg njega na tleh, sta pripovedovala tragedijo, ki se je odigrala. Krog njega so bili raztreseni odrezki iz časnikov, ki so pripovedovali o slavi, ki jo je užival še pred deset leti, ko ga je občinstvo klicalo na oder in mu prirejalo ovacije. Klovn se je postal, njegovi dovrtipi niso izvajali več smeha in ravnanja se mu povedali, da ga več ne potrebujejo.

Od tega časa se je preživljal skromno. Živel je ob spominih na slavne dni, ko mu je občinstvo ploskalo, da se je izločilo ozračje.

Darovanih je bilo precej venec, največji med njimi je prihajal od Charlie Chaplina. Na pokopališče ga je spremilo tucat klovnov, njegovih tovarišev, žalostnega obraza, upajoč in premišljujejo o starem rimskem reku: "Sic transit gloria mundi." Pogreb njih tovariša jim je živo pred očel, kaj jih čaka na stara leta v kapitalističnem svetu.

NAČRTI BARO- NOV ANTRACITA SO PREKRIŽANI

Rudarji so pričeli delati v antracitnih premogovnikih. — Podčivali so, ker so tako želeli podjetnosti.

Shenandoah, Pa. — Prvi občutni mras se je razlil od zapada proti vzhodu čez hrib in čez plan. Rudarji na polju trdega premoga so vselejših obrazov. Vse poletje so kadili iz svojih pip in postavali po ulicah, daaravno niso stavkali. Podjetniki so se odločili, da ne prično s produkcijo, dokler ne nastane občutna potreba po trdem premogu na trgu. Kadar so rudarji vprašali za delo, so prejeli lakoničen odgovor: "Premogovniki ostanejo zaprti, dokler se ne izdajo druge odredbe." To je pomenilo za rudarje, da premogovniki ostanejo zaprti akoli vao simo in mogoče še prihodnje apomlad.

Ali zdaj so pri premogovniških nabita naznanila, ki pravijo: "Delalo se bo, dokler ne pride drugačno obvestilo. To sopeni, da bodo rudarji delali skoli vso simo do prihodnje apomladi.

To, kar imenuje bližnji svet prosperitete, zdaj prihaja kar čez poč. Podjetniki so ustvarili umetno pomanjkanje premoga na trgu in zdaj se lahko prične s delom."

Ko odidejo rudarji na delo, odive tudi rudarska mesteca in sela. Saluni bodo zopet odprti. Električni glasovirji bodo razglašali tuili svoje mladosti v svet, tako da bodo človeka s dobrim poslušom bolela ušesa, ko bodo ti glasovi udarjali kričeče na njegovo uho.

Trgovci s jestvinami se bodo smehljali in izražali budo, ko liko imajo prejeti, ko pride plačilni dan. Tudi hišni posetniki se bodo oddahnili. Nekaj časa bo zopet dihalo vse normalno.

Medtem se so pa glasniki "prosperitete" pripravili, da svedoče praznujejo prihod "prosperitete".

V Mt. Carmelu je danes velika proslava. Tje so prišli John Lewis, predsednik rudarske organizacije, governor Fisher in druge politične korifeje, da pomagajo povečati razvnost.

Ali so rudarji razumeli, kaj pomeni prihod političnih korifej? To so pripravili, da bodo rudarji v prihodnjem letu volili zopet profesionalne političarje, ali one, ki jih priporoče v izvolitev, da bodo zopet teano priklenjeni na mezdo sužnost za nekaj let.

MEDVEDJE STRAŠILO PO MESTU.

V okolici je izginilo sedem ovac.

Lickingville, Pa. — Zdi se, da je to mesto središče medvedov v severozapadni pokrajini Pennsylvanije. Teh medvedov ne vidijo le v bližini mesta, ampak oni delajo tudi veliko škodo.

Velik medved je kar prikoral v mesto. Imel je tudi velik apetit na prašičevi pečenki, kajti preprodili so ga od prašičjega hleva na farmi Samuel Seigwortha. Ravno istega dne so videli malega medveda, ki je prišel od jablove na farmi F. O. Werta.

Sedem ovac pogrešajo iz črede, ki jih je štela deset. Farmarji pravijo, da so jih raztrgali medvedje. Zdaj se pripravljajo na velik medvedji lov.

14 župank izvoljenih v Angliji.

London, 10. nov. — Pri vcerajšnjih volitvah županov v 300 mestih in vaških občinah v Angliji je bilo izvoljenih 14 ženak.

Senator Nye svari pred Lowdenovo propagando za predsed. kandidature

Farmarjem priporoča, da naj podpirajo samo one kandidate, ki se bojujejo za interese farmarjev.

Washington, D. C. — Senator Nye iz Severne Dakote je izdal svarilo na farmarje v njegovi državi, v katerem pravi, da Lowden ne sme kupiti predsedniške kandidature s svojim denarjem, kot se je to skušalo v letu 1920.

V brsojavki, ki jo je poslal v začetku tega meseca konvenciji Farmarske unije v Jamestownu, da morajo farmarji imeti svoje oči odprte, ko bodo izbirali predsedniškega kandidata. Pred očmi morajo imeti šeleznisko tovarnino, stroške kredita, vpliv bogatstva in kako se vodijo politične kampanje. Oporil jih je tudi na McNary-Haugenovo predlogo za odpomp farmarjem. Nye naglašuje v tej brsojavki, da farmarji potrebujejo tako šeleznisko tovarnino, da bodo lahko konkurirali kanadskim farmarjem.

On meni, da bo propadel vsa poljedelski program, ako se ne bodo bojevali v kampanji proti vplivom, ki prihajajo od izdatkov velikih denarnih svetov za izvojevanje voline zmage.

Oporil jih je, da je bil eden zdajšnjih prijateljev farmarjev poražen na konvenciji republikanske stranke v letu 1920; ko se je poganjal za predsedniško kandidature, ker je nastal velik škandal zaradi denarja, ki so ga potrošili njegovi prijatelji, da vplivajo na delegacijo iz države Minnisoni.

Nye izjavlja, da je senator Frazier pisal tudi snemu imed voditeljev farmarjev v Severni Dakoti pismo, v katerem se strinja s njim in njegovimi nasori.

To je seveda udarec za Lowdena v državi, v kateri je še pred nekaj tedni imel številne podpornike. Naobratno pa pokazuje, da v Severni Dakoti narašča vpliv napredne skupine republikanskih senatorjev, ki jo vodi senator Norris. Ta skupina bo nastopila proti Lowdenovim agitatorjem in organizatorjem v vsaki zapadni državi.

Akcijsa senatorja Nya pokazuje, da se je Norrisova skupina odločila, da izpodeje in izpodkoplje vpliv, ki ga je napravila agitačija za Lowdena v zapadnih državah.

Lowden nastopa v ulogi farmarja, odkar so ga obale skomine, da bi postal kandidat republikanske stranke. Lowden je poznan kot konservativec. Ikal bo podpora pri stari gardi republikanske stranke, ki želi, da vse tako ostane na večne čase, kot je bilo v začetku.

Nov korak k anektaciji Nikaragve

Washingtonska vlada je imenovala finančnega diktatorja za Nikaragvo.

Washington, D. C. — Državni departament se je odločil za trden in stalen protektorat Nikaragve. V ta namen je bil imenovan in odposlan finančni diktator v srednjeameriško deželico. Dr. W. P. Cumberland, prejšnji fiskalni agent na Haiti, je diktator.

Definitivna pogodba, ki vključuje permanentno osovitojev Nikaragve, čaka samo še na predsedniške volitve. Medtem bo ameriška vlada dovolila posejilo dveh milijonov dolarjev in diktator bo pazil, da se ta vsota "pameino" porabi v Nikaragvi.

Gov. Smithu povikali plačo.

New York. — Volilci države New York so zadnji tork povikali plačo governorju Smithu od \$10,000 na \$25,000 letno.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inšermstvo \$9.00.
Naslov na vse, kar ima slika s Noto:
"PROSVETA"
2457-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS
Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da ne vam ne ustavi list.

JEZUITSKA MODROST ČLANKARJA V FRANČIŠKANSKEM GLASILU POSTAJA OTROČJA.

Članek, ki je izšel v "Prosveti" dne 4. novembra t. l. pod naslovom "Františkanski list zavija, se ogravičuje in moledva," je tako močno vplival na možgane člankarja, ki odgovarja v františkanskem listu z dne 8. novembra, da postaja v svojem odgovoru tako otročji, da ga nihče ne more več smatrati za resnega nasprotnika, s katerim se debatira in dokazuje, da je črna barva res črna, ne pa bela, rudeča ali zelena.

Kako velika duševna revščina je v uredništvu františkanskega lista, dokazuje ta članek, ki ne more biti drugega kot produkt bolnih ali pa "zamaknjenih" možgan.

V članku "Prosvete" z dne 4. novembra se čita: "Resnica je, da františkanski list ni napadal S. N. P. J., ker je bolnikom, vdovam in sirotam izplačevala podporo. Če bi františkanski list res kaj takega storil, bi morali patri oddati sami člankarja v norišnico, če ne bi čitatelji mislili, da se je ves kloster izpremenil v blaznico."

Tako je bilo zapisano in tiskano v članku. Jezuitako "modremu" člankarju pa to ni bilo najbrž všeč, pa je zapisal še drugo neumnost v zadnjem članku in tako dokazal, da se ne ravna le po znanem jezuitakem reku "namen posvečuje sredstva," ampak da je postal tudi otročji.

Kdor je čital oba članka, je imel pred sabo dokaz, da františkanski list res ne napada S. N. P. J. zaradi izplačevanja podpore vdovam, sirotam in bolnikom, ampak zaradi načel, ki jih širi S. N. P. J. med slovenskim ljudstvom v Ameriki. Ako bi františkanski list napadal S. N. P. J. zaradi izplačevanja podpore bolnikom, vdovam in sirotam, bi se mu vsa slovenska javnost rogala, ker je S. N. P. J. od njene ustanovitve in do danes izplačala vsakemu članu ali pa njegovim dedičem to, kar jim je šlo v smislu pravih S. N. P. J. Nevarnost ni bila tukaj, da bi javnost smatrala člankarja ali tiste, ki imajo odločati pri františkanskem listu, za umobolne, ker trdijo nekaj, kar že desetletni šolarčki vedo, da ni res, ampak list bi si lahko nartal še kaj več od strani S. N. P. J. zaradi obrekovanja, ako bi list napadal S. N. P. J. zaradi izplačevanja podpore bolnikom, vdovam in sirotam.

Odgovor v františkanskem glasilu ni nič drugega, kakor da františkanski list napada Slovensko narodno podporo jednoto zaradi njene načelne izjave, II. člena "Namen in sredstva," točke "g" v XI. členu, točke 3 XII. člena, točke 21 XXI. člena in še zaradi drugih točk v pravih S. N. P. J.

Če bi imeli v uredništvu františkanskega lista kaj spomina, bi se spomnili, kako so napadali S. N. P. J. po konvenciji v Waukeganu, Ill. Pogledajo naj kar svoj list z dne 4. novembra leta 1925, pa se jim bo oživel njih spomin. V tej številki bodo našli članek, v katerem člankar navaja 21. točko XXI. člena in točko 4. XVIII. člena in ju mrevvari po svoje, da je joji. Iz tega članka je dalje razumeti, da mu je načelna izjava trn v peti, kakor je člankarju, ki je spisal članka v štev. 210 in 215 františkanskega glasila t. l. S tem je dokazano, da se je v uredništvu františkanskega glasila prav malo izpremenilo. Pred konvencijo S. N. P. J. v Waukeganu je bilo dovoljeno pisati v františkanskem glasilu le onim, ki so napadali S. N. P. J. zaradi njene načelne izjave in drugih točk v pravih S. N. P. J. in zagovarjali klerikalizem in pri tem grdo osebno napadali. Tako je še danes. Razlika v člankih je ta, da članki postajajo vedno bolj otročji, nelogični in sirovi. Z ljudmi, ki pišejo take članke, se ne polemizira in argumentira.

Nagajivega in porednega otroka, pravijo, da se ošvrka s šibo, take člankarje, ki se kregajo z zdravo človeško pametjo in postajajo od dne do dne bolj otročji, se pa preze, k večjem se jih ošvrkne s par besedami, da otročja porednost ne postane preveč razposajena. Njih čenče škodijo toliko S. N. P. J., kakor če bi pes lajal v luno, kajti ljudje, ki so zatelebani v samega sebe in smatrajo sebe za velike in nedosežne modrijane, so v resnici tako majhni po duhu, da ne zaslužijo, da jim človek reče: "Si tacuisses,

philosophus mansisses." Vredni niso tega starega in resničnega latinskega pregovora, kajti ljudem, ki pišejo otročje, poredno in hudobno, se ne more reči, da bi ostali modrijani, ako bi molčali.

VESTI IZ NASELJIN

Otvoritev Hrvatskega doma.

Sheboygan, Wis. — Minula so šele dobra tri leta, odkar so se hrvatski bratje poprijeli težkega dela. Toda njihovo naporno triletno delo je rodilo sad, katerega bo vrtal tudi še poznejši slovenski rod te naselbine skupno s hrvatskim bratom. Tri leta je torej minilo, ko so hrvatski bratje nadeli nalogo, zgraditi si svoj lastni dom.

Kakor drugod, tako je bilo tudi pri nas treba trdnje in neomajne volje za nadaljevanje po začetni poti, ker ta ni bila ravno gladka, kakor ni še nikdar bila gladka nobena proletarska pot. Toda trdna volja in moč sta bili močnejši od vseh viharjev, kateri so ju spremljali na njihovi poti, kajti zasledeni cilj je dosežen — Hrvatski dom je dovršen.

Ko so hrvatski bratje podvzeli prvo akcijo za nabiranje fonda za svoj lastni dom, so stopile v akcijo tudi črne pošasti. Te so stegale svoje kremple proti njim, metale kamenje na njih pota. Toda neustrašeni borci so korak za korakom nadaljevali svojo pot naprej in naprej do svojega cilja.

Ko je bila zasajena prva lopata v semijo, so se nasprotniki počeli zavedati, da so prešibiki, da bi jim preprečili njih načrte. Ko je bil postavljen vogelni kamen, so se počeli tolažiti, češ iz tega ploda ne bo sadu. Sedaj pa, ko je ponosno zavihrala zastava na drugo doma, jim je ostal v tolažbo še samo dolg.

V nedeljo dne 6. novembra so hrvatski bratje s ponosom slavili svoj veliki dan. Dan, kateri bo dolgo ostal ne samo v spominu, pač pa tudi v zgodovini mesta Sheboygana za ves hrvatski in slovenski rod. Na ta dan smo namreč obhajali otvoritveno slavnost Hrvatskega narodnega doma. Za to slavnost so se hrvatski bratje temeljito pripravili. Napravili so zelo obsežen in bogat program, kateri se je pričel izvajati točno ob 2. uri popoldne in točka za točko se je vrstila do 9. ure zvečer s malim odmorom.

Kaj je narodni dom in v katerih svrhe bo služil, so nam hrvatski bratje takoj pri otvoritveni slavnosti pokazali s svojim obširnimi programom. Nastopili so razni govorniki, kateri so se vrstili drug za drugim. Prvi je nastopil mestni župan, nato drugi mestni možje, kateri so v svojem govoru pokazali svojo lojalnost napram nam tujerodcem, izražali svoj ponos na tako zgradbo, tolažili kaj nam vse nudi ta dežela itd. Nato so nastopili predstavniki nekaterih podpor-nih organizacij, ki so v kratkem govoru pozdravili ta korak, na kar je vsak v imenu svojega društva položil "mali dar domu na altar."

Izmed slovenskih društev, katerih je v tej naselbini precejšnje število, je bilo zastopano samo dr. št. 344 SNPJ. Kje so ostala druga napredna in avobodomislalna društva, ne vem. Zadnji in glavni govornik je bil Geo. Bojanović. Ta je ožigresal v pravem pomenu današnji krivični kapitalistični sistem; pozival je proletarsko maso na strokovno, politično in ekonomsko organiziranje, ker organizacija je edina pot, po kateri pridemo proletari do svojega cilja. Mr. Bojanović je pravi strokovnjak v svojem poslu, zato je šele, da bi ga zopet videli med nami in ališali na našem odru.

Pri programu so sodelovale tudi naše vrle Slovence ter zapele par mičnih pesmic. V spominu mi je ostal zlasti pevski zbor "Budučnost" iz Milwaukeeja, Wis., kateri je v toli neznem tonu proizvajal svoje milo-doneče hrvatske pesmice. Burni aplavzi so nam pričali, da je "Budučnost" eno izmed najboljših pevskih društev, katere smo do danes imeli priliko slišati na naših odrih. Na programu je bilo poleg teh še veliko točk, kot: deklaracija, šaljivi prizori in 5 deklaracij, katerih pa ne bom opisoval.

Vprizorjena je bila tudi enodejanska drama "Znati željan tast," katere je bila vprizorjena povoljno. Med in po programu je igral tamburaški zbor "Zora" iz Milwaukeeja, Wis., kateri se je nad vse odlikoval. Smelo rečem, da ga ni bilo v dvorani, kdor ne bi z zanimanjem in vžitkom poslušal njih ubrane melodije.

Ves občinski program je bil v splošnem dobro izveden. Edino vso napako med programom je delal naraščaj s svojim nemirrom, tako da ni bilo mogoče nemoteno zasledovati govorov. Žal, da je med naraščajem dobili tudi nekaj takih s sivo glavo.

Dvornica novega doma je lepa in obširna, prostora ima za približno 800 sedežev, kateri so bili ob tej priliki vsi zasedeni. Narod se je izkazal, da zna ceniti narodno svetlišče, katero ima služiti edino le izobrazbi in napredku, katerim se nevedna masa boji približati. — L. Milostanik.

S pota proti domu.

Melleville, Mo. — Čeprav že delj časa potujem okrog z mojim "avtom" in vozim "suho robo", pa dosežaj še nisem nič poročal, kako se imajo naši rojaki po Illinoiskih naselbinah. Pred vsem pa hočem malo opisati delavske razmere, kakršne so v Fairmont Cityju, Ill., kjer sem naseljen.

Ko sem zapustil roj. št. 17 na Collinsvillu dne 28. marca tik pred stavko, ni tamkajšnja kompanija obratovala svoj rudnik kakor ga ne še sedaj. Rov št. 3 je tudi zaprt. Kar je pa še slabše, so pred desetimi dnevi zaprli največji rov št. 4. Poleg tega je cela vrsta malih ro-vov, ki počivajo v tej bližini. Kakor vidite je večina tukajšnjih ro-vov zaprtih tako, da je vsega skupaj sedaj v dveh okrajih okrog desetstotih rudarjev brez dela. To je veliko število. Nikakor ne svetujem nikomur hoditi za delom v okolico St. Louisa ali v okolico East St. Louisa.

Valel tega sem bil tudi jaz prisljen nekaj ukreniti. Kupil sem si namreč "avto", ki je bolj podooben "šajtrgi" kot avtu. S tem se vozim po svetu, četudi mi večkrat nagaja in moram biti s njim še precej previden, da kam s njim ne zadenem, ker je zelo muhaat. Kadar pa človek zadene ob drugi avto, navadno takšno privlačilo stane denar, katerega pa ravno sedaj v mojem žepu ni. Na pot sem se napravil s prodajanjem gramofonov in plošč.

V aprilu sem se podal v Belleville, Ill., ker sem vedel, da je tam precej naših rojakov. Belleville je lepo mesto, ki šteje okrog 40 tisoč prebivalcev, povečini največ Nemcev. Tovaren v Bellevillu ni veliko; par fondrij, nekaj tovarnen in pivovarna. V okolici pa je veliko premogorov, katerih še polovica ne obratuje. Ko sem dospel na glavni trg tega mesta, me je ustavil mož postave in me vprašal, kam grem, ker je videl, da tako splašeno gledam. Povedal sem mu, da grem obiskat mojega starega prijatelja Josipa Ferkota. Se pokazal mi je, kje naj zavijem na 2 Mile cesto. Ko je videl, da se ne upam čez cesto, mi je pri-skočil na pomoč, razprostri svo-je dolge roke in tako ustavil vrvečo množico in vrsto avtov. Nato sem pa jaz možko korakal skozi odprto pot. Avtov je bila na tem trgu toliko, da če bi od vsakega dobil po en cent, ki imel sedaj lepih novcev v žepu.

Prišelši srečno do mojega starega prijatelja, sem se iz-vrstno imel. Šel je z menoj po mestu, da sem laglje prodal ne-kaj moje "suhe robe". Povedal mi je tudi, kje stanuje rojak Frank Pogačnik, ki je bil k sreči doma. On je bolj srečen kot jaz, kajti on vedno dela, ker kompanija rova, v katerem on dela, vedno podpiše pogodbo predno poteče rok. On mi je tudi pomagal, da sem napravil dobro kupčijo pri-njem in ostalih rojakih, katere on dobro pozna, ker je on tudi tajnik novega društva SNPJ.

Prilidši srečno do mojega starega prijatelja, sem se iz-vrstno imel. Šel je z menoj po mestu, da sem laglje prodal ne-kaj moje "suhe robe". Povedal mi je tudi, kje stanuje rojak Frank Pogačnik, ki je bil k sreči doma. On je bolj srečen kot jaz, kajti on vedno dela, ker kompanija rova, v katerem on dela, vedno podpiše pogodbo predno poteče rok. On mi je tudi pomagal, da sem napravil dobro kupčijo pri-njem in ostalih rojakih, katere on dobro pozna, ker je on tudi tajnik novega društva SNPJ.

katerega je bil tudi ustanovi-telj. Kamor sva prišla s Pogač-nikom, nam so rojaki povod dobro postregli s pijačo in okusno hrano, da smo lahko zapeli: "Mal' solatice in mal' pratice, ljubica moja, je poj'd z me-noj..."

Pri Pogačnikovih smo se do-bro imeli, kjer nam je postregla mra. Pogačnikova z vsemi do-brotami. Poleg tega pa je tudi s svojimi hčerkami zapela krasne slovenske pesmi. Treba je pri-znati, da otroci te družine znajo lepo slovenski govoriti, kar gre hvala staršema; ki tako lepo po-dučujejo svoje otroke. Lepa hvala Josipu Ferkotu in Franku Pogačniku za njih trudi!

Odpravil sem se proti mestu Miskutah, kjer pa ni tovarnen, le nekaj ro-vov je, ki alabo obrat-jujejo. Tudi v tem mestecu sem napravil dobro kupčijo. Rojaki so me lepo lepo sprejeli. Hvala družini Kolarjevi za njih po-strežbo. Isto velja Napotniko-vim. V tem mestecu sem opazil, da je veliko dehtel.

Druga postaja je bila v New Bodenu, Ill., ki je mala naselbi-na in ima samo en ro-v, pa še ta menda ne obratuje. Tam je samo ena slovenska družina in par bečlarjev, s katerimi sem se imel izvrstno. Joe Eupnik in John Kovač sta posebno bila vesela ob priliki mojega poseta. Lepa hvala obema za postrežbo. Kadar ju pot nanese v to nasel-bino, se ustavita pri meni.

Na povratku domov sem se ustavil še v Marvillu in Living-stonu. Zahvaliti se moram ro-jaku Golobu, ki mi je tudi po-magal, da sem prodal nekaj gramofonskih plošč. V tej na-selbini je veliko Nemcev, Itali-janov, Grkov in drugih narod-nosti poleg Slovencev, ki imajo kooperativno trgovino, kar zna-či napredek Slovencev. Tudi tu-kaj je bila moja trgovina uspeš-na. Na št. 2 je tudi nekaj Čehov in Slovkov, ki sem jim prodal več plošč, nakar sem se podal proti Stantonu, kjer sem tudi dobil rojaka, da mi je pomagal. Hvala lepa vsem.

Mandalof je bila moja prihod-nja postaja. Mesto je majhno in ima komaj 4 tisoč prebivalcev. Tovaren ni, imajo pa nekaj ro-vov, ki dobro obratujejo. Tu je veliko Hrvatov in tudi Sloven-cev iz Belokrajine je veliko. Nato sem šel v Witt, kjer sta dva rova in se alabo dela. Noko-mis naselbina v Illinoisu je zna-na več rojakom. Tam so zelo po-strežljivi ljudje. Rojak Brunas mi je šel na roko. Na Telervillu mi je pa rojak Kaplan prišločil na pomoč, da je bila kupčija uspešna. Njegovi ženi se moram zahvaliti za postrežbo.

Zadnja naselbina, ki sem je na tej poti obiskal, je bila Kankakee, kjer sklenem moj do-pis. Nadaljeval pa bom ta dopis v nekaj dneh ter opisal, kako sem se vozil po šumi in kako je moja boljša polovica poskušala zvrzati luknjo na šipi "avta". — Steve Fabjan, naročnik.

S POLJA VEDE.

Neandertalec je bil naš prednik.

London, 9. nov. — Dr. Aleš Hrdlička, kurat oddelka fizične antropologije v naravosloveskem muzeju v Washingtonu, je več-raj dejal tukaj v svojem pred-a-vanju, da je bil neandertalski človek, ki je živel pred okrog 50.000 leti v Evropi, direktni prednik današnjega belokoločnega človeka. Doselej so znanstveni-ki smatrali Neandertalca za po-stransko vejo, ki je popolnoma izumrla.

Najden mrtve v spalnem kupeju na vlak.

Chicago. — Prevelika doza strupenega stimulantja je v to-rek večer povzročila smrt 28 letnega možaka, ki se je vozil v spalnem vozu Chicago in Northwestern železnice. V nje-govi obleki so našli listek, pod-pisan po Leslie F. Jones, 1209 N. LaSalle st., da se ji sporoči, ako se kaka stvar pripeti njene-mu možu.

Oteta in plamenov.

Chicago. — V torek zvečer so plameni zajeli 60 letno Noro Pe-terson v podstrežju njenega sta-novanja na 422 N. Peoria cesti. Rešili so jo gotovo smrti gašilci, ki so prihiteli na lice mesta.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Demokratska opera.
Amerika je posoda demokra-cije. Demokratska je od glave v Wall Streetu do pete v Bostonu in druge pete v Walsenburgu. Kdor je rojen tukaj in doživi 25 zim, ima priliko, da postane predsednik republike ali pred-sednik Desete narodne banke. To še čivkajo vrabeli.

Chicago, demokratsko mesto, ima bogato opero. Stvar je v re-du, kajti čikaško ljudstvo je tu-di bogato. Ni jih bogatejših de-lavcev na svetu kot so čikaški. Zato je prav in Bogu milo, da so sezidali nebotične hotele, v katerih stanujejo, in krasne ku-be in razkošne garaže in vse dru-go. Vse to je lastnina belih, črnih in zagorelih delavcev in delavk.

Povedati je tudi treba, zaka-j je opera. Ne vem, zakaj je ope-ra v Parizu in Berlinu, vem pa, zakaj je v Chicagu. Neki boljševik (in ateist) je rekel, da je ope-ra radi kulture, a to je komu-mata laž. Čikaški delavci (in sestre delavke) imajo opero ra-di tega, da se tam shajajo in si razkazujejo svoje bohotne mili-ce. Ker pa so morali do kosti in aramežljivi do obvi, si pokri-vajo mišice s dragulji.

Zato je opera! Delavci (ve-činoma socialpatritotji) imajo dve vrsti krasnih sedežev v ope-ri: vrati se vijeja v obliki veli-ke podkove pred odrom. Tem se

AMERIŠKE BORZE

II.

V prejšnjih časih, ko še ni bilo brzih prometnih in obveščeval-nih zvez, je bilo newyorško tržišče v glavnem lokalnega pome-na. Takoj po civilni pa je razvoj novih iznajdb, telegrafa in tele-fona, razširil delovanje new-yorške borze na vse deželo. Elek-trični brzojavni stroj, takozvani "ticker", na primer, daje danes vsakemu interesentu širok Združenih držav priliko, da tes-no zasleduje istočasno gibanje en v newyorški borzi. Člani new-yorške borze so začeli ustanav-ljati podružnice širok dežele, ki so zvezane z newyorško matico potom posebna brzojavna žice. Na tak način je postalo mogoče kupovati in prodajati vrednost-ne papirje iz vsakega večjega mesta Združenih držav. Moder-ne tehnične priprave borznih poslov so se tekom zadnjih pet-desetih let tako razvile, da se cene, kvotirane na newyorški borzi, pojavljajo na "tiketu" v San Francisco navadno še prej kot po preteku ene minute po newyorški kvotaciji. Na isti na-čin more kupec v San Francisco naročiti nakup gotovih delnic na newyorški borzi in dobiti obveš-tilo, za kakšno ceno so bile na-kupljene, vse to tekom ene mi-nute.

Na borzi se smejo tržiti le one vrednote, ki so bile sprejete v listo tržljivih vrednot. Vodstvo borze akrobno preiskuje delnice in obveznice, predno dovoli borzne kupčije z njimi. Borza seveda ne garantira niti ne odo-bruje vrednostnih papirjev, "listiranih" na borzi. Zahteva pa, da države ali družbe, ki izda-jajo delnice ali obveznice, po-dajejo občinstvu taka redna po-ročila, po katerih more investu-joče občinstvo soditi o resnični vrednosti papirjev, tržljivih na borzi. Zato je borza glavni vir informacije o finančnem sta-nju izdajateljev vrednostnih pa-pirjev. Dandanes je "listiranih" na newyorški borzi približno 1000 raznih izdaj delnic in čez 1400 izdaj obveznic. Skupna cena teh vrednostnih papirjev, tržljivih na borzi, znaša nekaj čez 75 milijonov dolarjev.

Občinstvo seveda prihaja di-rektno v borzno dvorano, da kupuje ali prodaja vrednostni papirje, marveč se ta posel vrti potom borznih mešetarjev (bro-ker), ki so člani borze. Borzni član kupuje in prodaja po naro-čilu svojih klientov in dobiva za to gotovo provizijo.

Borze so jako potreben del fi-nančnega ustroja današnje civil-izacije. Organizacija trga za delnice in obveznice služi raz-nim gospodarskim svrham. To je

dežem pravijo po demokratsko "bakse". (V starem kraju bi jim rekli lože, ampak to je ari-stokratska govornica). Torej v "bakсах" stolujejo delavci vsak božji večer in vlečejo nase pozor-nost nevoščljive buržoazije, ka-tera čepi visoko gori v "zamor-skih nebesih".

Opera je bila otvorena pred enim tednom. Kaj so "operaki" na odru, ni važno. Naši bogati delavski listi niso gledali na o-der, pač pa so skilili na čikaški proletarijat v "bakсах". Tam je bila tisti večer najslajnejša ekshibicija naše demokracije. Ko so se dodobra našikili in vse dobro zabeležili ter fotogra-firali, so drugo jutro podražili caplinke kapitaliste s takimle poročilom:

"Deset milijonov dolarjev vrednosti draguljev in kožu-hine so snoči imeli na sebi oku-panti bakse ob otvoritvi letošnje operne sezone. V podkovi se-dešev je bilo več čimlinih su-kenj vrednih po \$50.000. Nobe-na ženska v bakсах ni imela manj kot za \$5000 krzna. Dra-gulji, ki so se lesketali na prsih, vratu, ušesih in na rokav v vsa-ki baksi, se cenijo od \$100.000 do \$250.000."

Tako se ima čikaška demokra-cija. Zdal lahko uganete, zakaj je opera in zakaj je čikaški pro-letarijat slep in gluha za klice re-volucije iz michiganske šume...

JEŽICE

(Ker dobro pikajo, je dosti kritika.)

Politični pregled po Jugoslaviji

BREZNAČELNOST SLOVENSKE POLITIKE.

(Izvirno.)

Ljubljana, 25. okt. 1927.

Veskozi od prevrata 1. 1918. dalje je slovena in še slovi slovenska buržuazna politika na breznačelnosti, kajti meščanske stranke v Sloveniji v vseh devetih letih niso znale ali niso mogle usmeriti svojih namer na neki gotovi slovenski liniji, ki bi naj razlaga na trdnih načelih in pomagala ustvarjati zdravo in načelno slovensko smer v politiki kot gospodarstvu jugoslovenske države. Kje leže vzroki tej breznačelnosti ni težko uganiti, saj so politične stranke do danes neštetočkrat pokazale, za kaj jim največ gre.

Ta karakteristični pojav bi se dal tolmačiti sicer na več načinov, ali vendar pomemben je posebno vsled tega, ker je ustvaril iz nekonolidiranih gospodarskih in političnih razmer in postavil indirektno slovensko ljudstvo v eksplozijsko jugoslovenskega in srbskega kapitala. Jaso je, da take razmere ne morejo koristiti slovenskemu narodu, kajše da bi zadostile gospodarskim potrebam in zahtevam slovenskega ljudstva v Jugoslaviji. Zato se tudi ni čuditi, da je bila razmer skoraj povsem orientirala slovenski narod v golemo oziro na ona, ali vsaj zelo, zelo slična pota, po katerih je hotel slovenski narod že za časa ranjke Avstrije.

Radi breznačelnosti slovenske buržuazne politike so prišli Slovenci v Jugoslaviji ob tiste ugodne momente, ki bi jih lahko dvignili Slovenci v gospodarskem kot socialnem oziru. Tako se je nujno moralo zgoditi, da ta breznačelnost slovenskih političnih (predvsem meščanskih) strank ni mogla nuditi zlasti delavskemu razredu in malim kmetom, ki tvorijo ogromno večino slovenskega naroda onih ugodnosti na socialno kot gospodarskem polju, kot bi se to moralo zgoditi, da bi se v mirnem in pozitivnem pravcu vršil gospodarski in politični razvoj slovenskega naroda.

Najmočnejši slovenski stranki: Slovenska ljudska stranka (Klerikali) in Samostojna demokratska stranka (liberalci) nista v teh devetih letih nikdar in nikjer izvajali izredno slovensko politiko. Dočim se je SDS načelno oprijela nekega navideznega integralnega jugoslovenstva in izvajala svoj program v glavnem na tej bazi, je igrala SLS vedno vlogo nekih krajino izmučenih nezadovoljnih, ker jim usoda ni poverila ministerskih stolcev. V tem oziru je za Slovensko ljudsko stranko značilna "borba" za avtonomijo Slovencev; kakor hitro jim je vladna stranka pokazala prst, čez polji k nam in umiri se, je tudi borba za avtonomijo povsem izginita. Breznačelnost te politike pa se je v zadnjem času videla tudi v fužiji klerikalnih poslancev s srbskimi radikali.

V gotovih ozirih je slično vlogo igral tudi liberalno-meščanski del slovenskega naroda, ki je dosledno zanikal slovensko prisotnost in stremel po neki močni in militaristični jugoslovni državi, ki naj bo vodilna sila na Balkanu. O breznačelnosti slovenske politike pri tej stranki sicer nemoremo povsem konkretno govoriti, ker ta stranka niti ni imela slovenstva v svojem programu. Njej se je pred vsem šlo le za mesto v vladni, pa naj bo to z radikalnimi, radikalskimi ali katerikoli elementi, samo da je bilo nekaj ljudi preskrbljenih.

O načelnosti delavskih strank v Sloveniji sicer ni težko govoriti. SSJ je nekakšno nadaljevanje Jugoslovanske socialno demokratske stranke, ki je orala ledino na slovenskih tleh. Vodili so jo: oba Kristana, Čoban, dr. Tuma, Petijan, Milinar. Z fužijo s srbsko in hrvaško soc. dem. stranko je prevzela ime SSJ. Sekta, ki jo vodi dr. Bernotovič, dasi se sama

IZ PRIMORJA

V Rabilju postopajo s slovenskimi delavci precej brezobzirno. Dokler je bil rudnik pod državno upravo, so sprejemali nazaj v delo fante, ki so se vrnili od vojakov ter so bili že prej zaposleni v rudniku, sedaj pa jih odklanjajo. Dolžnost delavskega sindikata je, da se zavzame za nje. Saj fašisti vendar tako goreče pripovedujejo, kako jim je pri srcu skrb za delavce!

Znižanje plač trgovskim uslužbencem. S 1. novembrom so bile znižane stalne plače in medse trgovskih uslužbencev za 10 odstotkov, kakor določa pogodba, dosežena med fašistovsko konfederacijo trgovcev in konfederacijo fašistovskih sindikatov v Rimu. Kako sprejmejo to napoved v Trstu, ki je najdražje mesto v Italiji?

Sodišče v Gorici je obsodilo bivšega poštarja V. L. v Čepovanu na eno leto ječe in 300 lir globe, ker je nekdo iz uradnega denarja plačal svojega krojača. Preglednik je ugotovil primanjkljaj, na kar je L. takoj vrnil denar. Obsojen je in contumacijam.

Veronauk v šoli. Ministrstvo za javni pouk določa, da mora biti v knjigah, ki se rabijo za poučevanje katekizma v drugodnih šolah, besedilo na čistem mestu vsake strani pisano v italijanščini, na drugem mestu v slovenščini, oziroma hrvaščini.

Pet fantov iz Vrtojbe pred goriškimi sodiščem. Izidor Mermodja, Evgen Savnik, Stanko in Just Faganel, Ivan Podberščič so bili pozvani pred sodišče v Gorici, obtoženi, da so peli internacionalno himno in da so napisali z velikimi črkami "Z. J. — M. I." po zidovih žaltav za Italijo. Fantje niso peli nikake prevratne pesmi in ni se moglo pri razpravi dokazati, da bi bili storili to, kar jim očita obtožnica. Državni pravdnik je zato predlagal, da naj jih sodišče oprosti, ali sodnik je bil drugega mnenja in je obsodil vseh pet fantov vsakega na en mesec in 20 dni ječe radi državi sovražnih napisov.

Slovenski "dopolavoristi" v Rimu. Nekaj nad 200 ljudi je nabral goriški "dopolavori" in jih poslal v Rim, pa na njihove stroške, da bodo videli Museo-linija in papeža. Najprvo jih je sprejel fašistični generalni tajnik Turati, ki jim ni znal povedati nič drugega nego to, da naj gledajo, da bodo dobri, pošteno in zvesti Italijani. "Iz Rima sveti nova fašistična luč. Rimska velikost ne pozna nobenih mej. Ko boste imeli areo, videti Duceja, dobiti vtisk luči, ki izhaja iz njegove osebe in božanstveno oblikuje iz njega ne samo genija Italije, ampak vsega sveta." Dne 26. okt. sta sprejela slovenske fašistične romarje iz Goriške papež in Mussolini.

Za dve kokoši deset mesecev zapora. Tribunal v Pulji je obsodil nekega Armando Astesana iz Genove na 10 mesecev zapora, ker je v skladišču na postaji, kjer je bil nameščen kot preglednik, ukradel iz neke pošiljave dve kokoši.

Skrčenje občin. Baje namerava vlada skrajšati občine v Juljski Krajini tako, da bi na primer v gornji Soški dolini izginile vse manjše občine. Imeli bi občine Bovec, Kobarid, Tolmin, Grabovo, Cerkev, Idrija, na Kanakem dve občini, v Brdih dve, v Vipavski dolini štiri, na goriškem Krasu dve. S tem bi se reduciralo tudi število občinskih nametencev.

Pri prisegi ga je zadel kap. Chicago. — Z dvignjeno desnico k prisegi, da bo govoril resnico v svojem slučaju glede obtožbe kaljenja mira, je padel 68 letni Frank Skala v sobi sodnika Harry Hamlina mrtav na tla. Zadel ga je kap. Skala je bil obtožen po Agnes Fotter, da je povzročal tak ropot, da ni mogla spati.

Mussolini zapira komuniste. Rim, 10. nov. — Osem komunistov, ki so bili obtoženi zarote proti vladi, je bilo včeraj obsodjenih v dolg zapor.

Iz življenja gozdarjev

Leta 1894 je prišel v Loško dolino v vas Stari trg neki nemški lesni trgovec, po imenu Schamcer, z namenom, da nabere gozdarjev, ki bodo delali čez zimo v njegovih šumah daleč v tujini. Po vsej Loški dolini je takoj po prihodu v vsaki vasi nabil naznanila, da išče gozdarjev. Zglasijo naj se v njegovem začasnem stanovanju v Starem trgu pri Ložu, da se zmenijo in pogodijo o plači.

Prihajali so največ že stari, izkušeni gozdarji, ki so umeli tesati železniške prage. Pogodba je bila lahka, kajti zgodilo se je kakor je trgovec zahteval. Svetoval jim je, naj vzamejo delo na kontrakt, kar se je tudi zgodilo. Pogodili so se za delo od kosa.

Trgovec jim je obljubil tudi hrano ter vožnjo v šumo in nazaj. Gozdarji, ki so se pogodili s trgovcem, so navadno morali sami dobiti vsak od 9 do 11 delavcev, katerih eden je bil namenjen za delo v kuhinji. Vsaka skupina ali kompanija je torej obstajala nekako iz desetih članov, katerim je poveljeval predelavec ali gospodar.

Da je bila pogodba z gozdarji bolj gotova, je dal trgovec po 20 kron vsakemu delavcu. Denar je bil seveda izroččen gospodarjem kompanij, kateri so potem razdelili kronce med svoje delavce.

Ko je bilo vse pripravljeno, so se gozdarji zbrali s svojimi delavci v kakšni gostilni, da so odbrali po dva delavca, katere so bila najbolj pripravna, da delata skupaj. Namen tega sestanka je bil tudi, ugotoviti, da kateri igmed delavcev ne izostane. Dogovorjeno je bilo, da grodo, pa če je šuma še tako oddaljena. Saj je bila vožnja zastojna. Ob tej priliki je tudi gospodar razdelil med svojo skupino denar, ki ga je dobil že vnaprej od trgovca, kot nekako potrdilo, da se delavci ne premislijo.

Da je bilo v gostilni ob takih prilikah veliko pijače in kričanja ter plesa, je lahko umljivo, ker je vsak imel par kron v žepu.

"Tistega leta, mi še ni bilo 14 let, ko je neki gospodar skupine gozdarjev vprašal mojega očeta, če me da v šumo, da bom njegovim delavcem kuhaj in skrbel za bajto ene kompanije. Moj oče je bil takoj zadovoljen in jim me je obljubil.

Nastopil je mesec oktober in s njim tudi čas pripravljanja, da odrinemo v oddaljeno šumo, ki se je nahajala ob rumunsko-gališki meji na Sedmograškem ob reki Somuš. Kmalu je prišel čas odhoda.

Moja mati je s solznimi očmi pripravljala obloko in nekaj hrane in vse skupaj postavila v vrečo. Nikoli ne bom pozabil tistega dne, ko je moja mati ves dan jokala, medtem ko je skrbno stavila mojo obloko v vrečo za odhod. Ni mi hotela povedati, zakaj se joka ko sem jo vprašal. Takrat še nisem pojmoval, kaj je njej moj odhod pomenil.

Pred odhodom mi je dejala: "Oh, moj otrok, tako mlad in majhen, pa že moraš v svet a trebuhom za kruhom. Bogue, če te bom še kdaj videla."

Oče mi je nato prinesel sekiro ter pristavil, naj pazim, da je ne izgubim.

Prišel pa je k meni še gospodar skupine, kateri sem bil namenjen, in mi izročil nekaj posode. "Pazi, fante, da ne izgubiš ali pozabiš teh stvari na kakšnem železniškem vozu," je dejal moj novi gospodar, "ker to moraš ti nositi, dokler ne pridemo v šumo."

V sredo vasi so pripeljali k njemu voz, na katerega smo naložili našo prtljago in moški so nosili na voz "vreče" z obelkami in oboje gozdarskega orodja. Voz je bil kmalu naložen, pa tudi ča je kmalu prišel, ko smo se poslovili od svojih dragih. Prišli so otroci in matere, da se poslovijo z očetmi in možmi. Takrat je prišla tudi moja mati k vozu in mi jokajoča želela srečnega povratka, vaški fantje so pa zapeli poslovilno pesem. Posedli smo na voz, ki je naglo razbrzdalo po cesti, ki pelje proti Raketu. Domači so gledali za nami, dokler ni voz izginil za ovinkom ...

Se skoro dve uri je bilo časa, ko smo dospeli na Raket, predno je imel priti vlak, da nas odpelje proti Sempetru na Krasu. Gozdarji so se podali v gostilno, kjer so rajali do prihoda vlaka, v katerega so nas stlačili kot sardine v školjke. Potpeli smo, če tudi ne radi, ker smo vedeli, da bo trajalo samo do Sempetra, kjer preidesmo na drugi vlak, ki je udobnejši in bomo imeli tudi več prostora. Kajti tam bomo namreč dobili reški vlak na južni progi, a prvi pa odpelje v Istro in v Polo. Tako se je zgodilo.

V reškem vlaku smo sedeli vsak na svojem prostoru in smo zasedli tri vozove; od Raketa do Sempetra pa samo dva.

Vožnja do Reke je bila kratka pa udobna, da bi si tako želeli vsi pot prav do šume na Sedmograškem. Zgodilo pa se je drugače. V Reki smo spet morali menjati vlak, ki je bil že napolnjen a potniki. Ker ni bilo prostora v njem za nas, so nas enostavno stlačili v dva tovorna vagona, v katerih je bila prejšnja. Zopet smo bili kot žveplenke v školjki. Ta vožnja pa ni trajala samo par kilometrov, kot ona iz Raketa v Sempeter, ampak bilo je veliko več kilometrov, ker vozili smo se 36 ur stlačeni kot toliko glav živine v tovornih vozeh.

Po šestindeset urni mučni vožnji smo dospeli v Temešvar na Ogrskem. Tam smo čakali cel dan na drugi vlak in se tako vsaj malo odpohili po tako dolgi in mučni vožnji.

Do osme zvečer, ko je prišel vlak, da nas odpelje naprej iz Temešvara, smo si še dokaj odpočili in se okrepčali. Stopili smo v osobne vozove vlaka, v katerih smo imeli dovolj prostora. Tu pa so bili madžarski sprevidniki stitni in so nas zaničljivo pogledovali, menda zato, ker so vedeli, da smo Slovenci. Sedaj smo bili na poti iz Temešvara v Kolovár ali Klazenburg. Vožnja med tema mestoma je bila prijetna, četudi je bila dolga.

V Kolováru smo dospeli drugi dan predpoldne in čakali na drugi vlak do polnoči. Vlak nas je peljal v mesto Deš, ki je menda glavno mesto Sedmograške, v katerega smo prišli okrog desete ure naslednjega dne zjutraj. Spet je bilo treba čakati na vlak do tretje ure popoldne. Tu smo si nakupili še nekaj potrebščin, da nam jih ni bilo treba nositi predaleč. Vozili smo se ob strmih gorah po vijugastem železniškem tiru ob reki Somuš in smo še istega dne nekako ob 2. popoldne dospeli na zadnjo postajo naše dolgotrajne in mučne vožnje. Ime te postaje pa mi ni ostalo v spominu, ker je imela neko zelo čudno madžarsko ime.

Vao našo prtljago in sebe na ložnico na vozove, kateri so bili pojezne s konji vred prepeljani čez reko Somuš. Odpeljali smo se na teh vozovih v neko blatno in zakotno vas, v kateri smo tisto noč prenočili. Večerjo nam je pripravil neki žid, ki nam je skahal prav okusnega rdečega paprikaša. Naša postelja tisto noč je bila slaba v nekem hlevu. Speli pa smo trdno in dobro, kajti utrujeni smo bili kot živina po dolgi vožnji.

Naslednjega dne smo se odpravili peš v šumo — naš dolgi kraj, ki je bil oddaljen od vasi komaj kakane tri kilometre. Gazili smo po blatu, neverjetno globokem. Na cilju smo si najprej postavili bajto in nato takoj pričeli z delom — pripravljati železniške prage.

Moje delo je bilo kajpak odmerjeno že doma; kuhaj sem in vodo sem nosil. Vodo pa sem moral nositi iz zelo globoke jarka po strmem griču ob vnožju gore, na kateri smo se utabirili. Tudi drva sem si moral sam pripravljati in jih od daleč po strmini nositi v bajto.

Tista zima, ki sem jo prebil v šumi, mi ne bo šla nikdar iz spomina. Bila je precej huda. Skoro vsak večer je bilo silovitih tulitvi volkove in včasih so se pripodili prav blizu do naše bajte.

Noči vsa voda izginila. Nekako polnoči se eden izmed gozdarjev prebudi ter hoče vode. Ker je ni bilo, sem jo moral iti iskati. Gozdar se je tako dli name, da sem se prestrašil in šel v hudi zimi v oddaljeni jarek po vodo.

Volkovi so tulili, da je bilo groza. Počasi sem se pomikal naprej v silnem strahu. Vedno sem se oziral na vse strani in nisem vedel, če bi še nadaljeval mojo pot, ali če bi se vrnil nazaj v bajto. Toda nevarnost je bila ista, kajti volkovi bi me lahko napadli tudi če se bi vrnil. Bal sem se tudi gozdarjev, če bi prišel brez vode v bajto, ker bi me zmerjali in še tepli zraven. Gorko mi je postajalo od strahu in pa od težavne poti. Sam ne vem, kako sem prišel do prostora, kjer sem navadno zajemal vodo.

Ves utrujen sem se povrnil v bajto, kajti nazaj grede sem šel po strmini z vodo na hrbtu kakor so me pač noge hitro mogle nesti. Legel sem na svoje ležišče in se ves tresel od strahu in truda, ker sem tako naglo lezel gori po hribu z bremenom na ramah. Zaspal sem, ko sem se malo ugreel in se pomiril.

Se nekaj dni smo ostali v tej šumi, ki smo jo kmalu izgotovili, ko so naši gozdarji posekali vse, kar je bilo dobrega za železniške prage. Potem smo se preselili v šestdeset kilometrov oddaljeno šumo visoko gori v hribih. Tako smo se selili iz ene šume v drugo. Končno smo se odpeljali na vozeh v neko oddaljeno šumo, hrano pa smo naročili, da jo pripeljejo za nami. Na poti nas je zajel snežni vihar in tako tudi vozove, ki so za nami peljali hrano. Mi smo šli a težavo akosi snežni vihar čez zamete in prišli na mesto. Šele po treh dneh so prišli vozovi a hrano za nami. Med tem časom nismo imeli skoro nič hrane in skrbeti nas je začelo, da kaj bo, če ne pridejo vozovi na pomoč. Druga ni bilo pred nami kot smrt valed glade ...

Takrat sem bil pač tako lačen, kot še nikdar ne preje. Mišali sem si, da bi tudi volka komatega anedel. Glad je res huda stvar. Po treh dneh so srečno pripeljali hrane, da smo se malo odživeli.

Tako se je godilo nam gozdarjem tam daleč na Ogrskem. Trepeli smo na dolgi poti, potem v šumi v mrazu in valed lakote, nazadnje pa nas je trgovec še slabo plačal. Tako sem delal celo zimo, šest mesecev, pa sem prejel komaj sto kron. Gozdarji, ki so pripravljali prage, pa so dobili dvesto kron. Tako se je godilo gozdarjem tiste čase v stari domovini. — Joseph Ula.

Eksplozija bomb na zapadni strani mesta.

Chicago. — V dveh poslopih na zapadni strani mesta so v torek večer eksplodirale bombe. Policija misli, da so bile bombe podvržene po teroristični črne roke. Škoda na obeh poslopih se ceni na \$2,000.

Paul Coljanni, predelavec v tovarnem skladišču New York Central železnice, je lastnik poslopja na 388 N. Avers ulici, kjer je eksplodirala bomba. Policiji je dejal, da je prejel pred par dnevi od črne roke pismo, v katerem se je govorilo a smrtjo njegmu in njegovi družini. Avtorji pisma so zahtevali \$10,000.

Na hodnik v poslopy na 2909 Flourney cesti je bila vržena bomba, ki je eksplodirala. Lastnik hiše Morris Mayer ni mogel podati nobenega vzroka, zakaj je bila bomba vržena. Policija misli, da je bila bomba namenjena njegovemu sosedu, ki je pred kratkim prejel grozilno pismo.

Paradiž se bliža, prerokuje pisatelj.

Berlin, 9. nov. — Wilhelm Boelsche, avtor knjige "The Love Life of Nature," prerokuje paradiž na zemlji. V poplavih Missisippija, v tornadah in vulkanskih erupcijah, ki so se dogodile pred kratkim, vidi začetek nove geološke zemeljske periode, katere bo prenovila zemljo v paradiž, ki se bo raztezal od tečajev do ekvatorja.

Razumni ljudje ne govorijo nepotrebnih besedi; to pa je strah, da bi njih besede ne odgovarjale dejanjem. — (Kitajska modrost).

ZA KRATEK ČAS

Pastor in stražnik.

Neki angleški pastor je prišel pred sodnika. Obtožen je bil, da je a svojim avtomobilom preveč podil po londonskih ulicah.

— Pravite, da ste vozili le 20 kilometrov na uro, stražnik pa izjavlja, da si je zabeležil 50 kilometrov. Zelo rad bi vam verjel, gospod pastor, toda ne morem si misliti, da bi stražnik lagal. Nemara ste mu dali povod, da bi se rad znesel nad vami?

— Ne, je odvrnil pastor. Ne spominjam se. Pač! ... Mogoče ... Minuli teden sem ga poročil! ...

Občutiljivost.

V pariški "Comediji" čitamo o neki lepi igralki, ki je vzela slovo od gledalčiča.

Zadnjič jo je vprašal znanec, kaj jo je nagnilo, da se je tako kmalu in v najlepših letih navlačila gledalčiča.

— Postarala sem se! je vzdihnila.

— Ah, kako neki!

— Seveda! ... O tem sem se uverila tisti dan, ko sem opazila, da se župan moje rodne vasi nič več ne obrije, kadar prihaja k meni v posete.

"Dovolite, da vam predstavim svojega prijatelja Rosendufta!" "Saj tudi vas ne poznam, gospod!" "Mene bo predstavil prijatelj Rosenduft!"

Odrasla se je: Župnika, ki je zašel v večjo družbo zdravnikov, so poredni Ekulapijevi hoteli vled, ča, če se ne boji te sorte ljudi? — Odrasla se je: "Nič, prav nič nimam strahu pred vami, kajti pisano je: ne bojte se tistih, ki le ubijajo telo ..."

Truplo mškega najdeno v jezoru.

Chicago. — Policija je mnenja, da je truplo, ki je bilo v torek potegnjeno iz jezera ob vnožju Harrison ceste, R. N. Wilsona z Amarilla, Tex., učitelja, ki je skrivnostno izginil 20. julija t. l. s parnika Puritan, ki je vozil v Ludingtona, Mich. v Chicago.

Truplo so pripeljali v okrajno mrtvašnico, kjer so ugotovili, da opis istega odgovarja dotičnemu o Wilsonu.

Obrešni kapitan Anderson ni našel na truplu nikakih znakov nasilja. Truplo mškega izgleda, da je bil star okrog 40 let in tehtal 170 funtov. Na sebi je imel črnasto obloko in na eni nogi je manjkal črn akorenj.

Ostala v kinogledališču čen noč.

Chicago. — Zamorka Emma Pinckney je prebila vso noč v nezavesti v kinogledališču na 69 E. Division cesti, kjer je je med predstavo zadel mrtvoud, ki ji je odvzel gar govora.

Gledalci pri predstavi, ki so bili v njeni bližini, niso opazili, ko jo je zadel mrtvoud. Ko so se vsi razšli, je vratar zaklenil vhod v gledališče. Naslednje jutro so našli zamorko v gledališču in jo odpeljali v bolnišnico.

NA PRODAJ JE

Da se vredi zapuščino, se bo prodalo dvenadstropno 4 in 4-sobno, iz opeke sidano hišo, streha krita z škrievino, plin in elektrika. Oglašite se pri: A. Jordan, 2822 So. Harding Ave. Tel. Lawndale 2158—Chicago, Ill.—(Adv.)

NA PRODAJ JE

"Rooming House," stanovanjska oprava za 10 sob. Cena je samo \$550.00. Dobra prilika. Oglašite se pri: A. Jordan, 2822 So. Harding Ave. Tel. Lawndale 2158—Chicago, Ill.—(Adv.)

SEENAN PRIRIBI SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGO.

Društvo "Francisco Ferrer" — vselica dne 19. novembra v dvorani S. N. P. J. na 2657 E. Lawndale ave. Društvo M. 1 SSPZ—vselica dne 10. decembra v Narodni dvorani na 18. cesti in Racine ave.

Društvo S. N. P. J. v Chicago skupno bošilno priredbo 18. decembra v dvorani S. N. P. J., 2657 E. Lawndale Ave. Vseučilni skupni društvo SHKJ dne 14. januarja 1928 v Narodni dvorani, 18. cesti in Racine ave.

W. S. Maugham:

MOŽ Z BRAZGOTINO

Pogledal sem ga nekoliko boljše šele, ko sem opazil njegovo brazgotino preko celega desnega lica. Njegova obleka je bila zanemarjena in slaba. Prihajal je vsak dan v Palace hotel v Guatemali in prodajal srečke, ki jih nihče ni hotel kupiti. Gosti so mu včasih privoščili požirek vina. Hodil je med mizami tako, da se je takoj videval, da je človek, ki je vajen dolge hoje. Stopil je k mizi, kjer je bil gost odklonil srečko, je smeje odšel k drugi mizi.

Nekaj večera sem stal s prijateljem pri barski mizi, ko je zopet vstopil mož z brazgotino. V Palace hotelu v Guatemali so znali delati izvrstne cocktailse. Stopil je k nama. Jaz sem, kakor običajno, srečko odklonil, moj prijatelj pa ga je prijazno pozdravil:

— Kaj delate, general? Kako vam gre?

— Ni ravno slabo, je odgovoril mož z brazgotino. Kupčija sicer ne gre najbolje, vendar se da živeti.

— Kakšnega hočete, general?

— Konjaka!

— Kdo je ta mož? sem vprašal svojega prijatelja, ko je general odšel.

— To je neki emigrant iz Nicaragua. Surov človek, bandit, toda v duši ni slab. Od časa do časa mu dam kak groš. Bil je med revolucijo, general in da mu ni zmanjkalo municije, bi vrgel vlado in danes bi bil najmanj vojni minister v svoji domovini. Tako pa so ga prijeli z njegovo družbo vred in postavili pred vojno sodišče. Saj veste, da se take in slične stvari v teh deželah pogosto dogajajo. Obsodili so ga na smrt. Usmrtili bi se imela izvršiti ravno jutraj. Mišlim, da je vedel, kaj ga čaka, ko so ga prijeli. S svojimi štirimi tovariši je prečel vso noč v ječi pri igri poker. Namesto denarja so se posluževali vžigalke. Pravi, da nikdar v življenju ni imel tako slabe sreče.

Odvedli so jih na morišče in vseh pet postavili k steni. Pred njimi so stali vojaki. Vlada je grobna tišina in naš prijatelj je vprašal službojčega častnika, na kaj čakajo. Častnik je odgovoril, da bo usmrtili prisostvoval general.

— Potem imam torej še dovolj časa, da prižgem cigareto? je vprašal naš prijatelj. Ta general je bil vedno netočen.

Komaj je prižgal cigareto, se je pojavil general v spremstvu adjutanta. Vse formalnosti so bile hitro izvršene in San Ignatio, kakor se je imenoval general, je

vprašal obsojenca, ali ima kdo še kako željo pred smrtjo. Štirje so odklonili z glavo, naš prijatelj pa je dejal:

— Hotel bi se še poslovliti od svoje žene.

— Dobro, je odgovoril general, naj bo. Toda, kje je?

— Čaka pred vrati jetnišnice.

— To pomeni, da bomo imeli pet minut zamude, je pripomnil general.

— O ne, motite se, je odgovoril naš prijatelj.

— Naj ga spremi dva vojaka, je ukazal general.

Dva vojaka sta stopila naprej in obsojenec je odšel proti izhodu. V tem hipu je odjeknil pok-puk in oni štirje so popadali na tla, drug za drugim — ne naenkrat — kakor lutke marionetkega gledališča. Častnik je pristopil k njim in pognal enemu, ki je še živel, kroglo v glavo. Naš prijatelj je med tem pokadil cigareto.

Pred vrati jetnišnice je nastal hrup. Neka ženska je prihitela urnih korakov na dvorišče in je naenkrat obstala. Kriknila je in s povzdignjenimi rokami pohitela zopet naprej.

— Caramba! je vzkliknil general.

Bila je črna oblečena. Glavo je imela pokrito s kopreno, vendar pa se je videlo, da ji obraz oblika smrtna bledica. Bila je še

na pol otrok, vitka, lepa, a prestrašeni očmi. Usta je imela napol odprta in duševne muke so napravile njen obraz še lepši. Bila je tako dražestna, da je pogled na njo ganil tudi okorele vojake. Vsta je stopil dva koraka proti nji. Vrgla se mu je okoli vratu in on jo je strastno objel. Držal jo je tako čvrsto, kakor da bi je nikdar več ne hotel izpustiti. In tedaj je izza raztrgane srajce potegnil nož. Ne vem, kako se mu je posrečilo skriti to orozje — z enim sunkom ga ji je porinil v vrat. In potem jo je še enkrat objel ter pritiskal vroč poljub na njene ustne. Vse to se je zgodilo tako hitro, da nekateri niti niso vedeli, kaj pomeni ta prizor. Toda drugi so kriknili, prihiteli in prjeli obsojenca za roke. Da je niso prestregli, bi deklica padla. Bila je še nezavestna. Položili so jo na tla. Vojaki so stali okoli nje v krogu in jo gledali s prestrašeni očmi. Vsta je dobro vedela, kam jo je pogodil, rešitve ni bilo več. Adjutant, ki je klečal poleg nje, je vstal.

— Mrtva je, je zašepetal s komaj slišnim glasom.

Vsta se je prekrizal.

— Zakaj ste to storili?

— Ljubil sem jo!

Ljudem, ki so stali okrog, je kakor odleglo. S strahom so gledali moža z brazgotino. Tudi general ga je gledal.

— To je bilo plemenito, je spregovoril po dolgem misljenju — tega moža ne moremo usmrtiti. Vzemite moj voz in spremita ga do meje. Gospod, izkažem vam čast, ki jo dolguje junak junaku!

Vojaki so šepetali. Odobravali so. Adjutant ga je potepal po ramenih. Ne da bi izpregovoril besedo, je odšel z dvema vojakoma k vozu.

Moj prijatelj je dovršil svojo povest in umolknil.

— A od kod mu ta brazgotina?

— O, to mu je ostalo od steklenice piva, ki se mu je razletela, ko jo je odpiral.

RAZNO

Umetno zlato. Nekemu kovinarju, ki živi v Trenčnu in se piše Josip Benkovič, se je posrečilo dobiti novo zlitino, ki po zunanjem videzu popolnoma napravi vtiš zlate kovine. Zlitina je napravljena na vse strokovne kroge velik vtis in večaki si od nje obstajajo še velikih presenečenj. Kemična formula zlitine je trenutno še neznana. Gotovo je samo to, da se v njej nahajajo železo, cink in druge rude. Barva zlitine je zlatorumena. Zlitina odlikuje ta posebnost, da ne zarjavi, in da kaže nespremenjen videz zlata. Glede teže je treba pripomniti, da je zlitina težja kakor železo in trša kot bron. Benkovič je ponudil svoj izum neki nemški kemični družbi, katere izvedenci so se o izumu izjavili nad vse povodno. Zdej preiskuje zlitino posebna komisija. Čim bodo pogaanja z nemško družbo zaključena, bo dal Benkovič svoj izum patentirati in ga bo poslal na trg pod imenom umetnega zlata ter seveda tudi pod zaščitno številko za patente.

Stokrat operiran. J. W. Mac Low je še mlad Anglež, ki šteje komaj 15 let. Dosegel pa je že rekord posebne sorte: te dni je namreč "elavil" svojo stoto operacijo. Mlad junač je bil šestkrat operiran na infantični paralizi. Potem je imel smolo, da je pogotnil strup, ki je bil namenjen šurkom. Morali so mu odpreti grlo in izprati želodec. Našteti vse nadaljnje operacije bi bilo nesmiselno. Omenimo naj le, da je vse srečno preštel in da ni pri nobeni operaciji izgubil svoje dobre volje. In zdravniki so uverjeni, da ga bodo slednjič vendarle docela ozdravili.

Sultan se leni. Med ljudi, ki so imeli največ den in ki se jih kljub temu niso nasitili, spada bivši turški sultan Mohamed VI. Sedaj živi v Ženevi, kjer mu stane 12 slug, v ostalem pa se ne meša v javno življenje. Vendar se ni pozabil ljubiti. Bivši sultanov harem je štel 500 odlaš in malo verjetno je, da je sultanu v tem bil enak še kateri drugi Don Juan. Ko pa je

Mohamed VI. moral dati slovo haremu in oditi v prognanstvo, so se tudi njegove odaliske razkropile po turškem svetu. V tujini pa se je starec zagledal v 22letno dekle, Francozino Julieto Lepeonovo, hčerko ženevskega trgovca. In zgodilo se bo, kar se redko dogaja: sin Mohameda bo stopil pred džauraki oltar in se bo dal zvezati po krščanskem običaju.

Ko je sultan šel v prognanstvo, je vzel s seboj štiri prijateljice. Živel je s njimi nekaj let v najlepšem sporazumu. Usoda pa je hotela, da je tudi njegov zmanjšani harem vzel žalosten konec. Ena prijateljica je izvršila samomor, druga se je smrtno ponearečila na železniški vožnji po Italiji. Ostali dve sta se prostovoljno ločili od njega in tako je ostal na stara leta sam.

Mohamed VI. živi v vili ob Ženevskem jezeru. Star je toliko, da bi bil svoji nevesti lahko ded, toda 22letno dekle pravi, da je še vedno zmogel ljubezni s orientalskim žarom. Poroka se se bo vršila v kratkem in po cerkveni ceremoniji se odpeljeta bivši sultan in njegova mlada žena v Pariz, kjer si bosta ustvarila stalno bivališče.

RADI BOLEZNI SE PRODA dobro klobč "Roominghouse", 52 aob, vse dobro opremljeno, za kuhat in vse na novo dekorirano. Lease. Najemnina \$212. Cena \$2.500 samo v gotov: J. P. 20 N. Ann st. Chicago, Ill.

ZDRAVLJENJE BOLANIH NOG

Depite rane, ulkuse, žilne in druge bolezni se lahko zdravijo doma med vašim delom. Pišite po brezplačno knjižico "Kako zdraviti bolne noge". Opišite vaš slučaj bolnosti.

A. C. Lipe Pharmacy, 1424 Green Bay Av., Milwaukee, Wis.

REVMATIZEM

Bolečina hitro izgine s Red Cross ledjenim obližem.

Odprava ostrih obdobjev kot s nožem, to je vse, kar šele trpeli valed revmatizma. Pritiskajte Johnson's Red Cross ledjeni obliž. Čudili se boste kako hitro vam bo pomagal.

Greje in pomirja unete dele, zmanjša bolečine, premaga unetje ter izžene okorelost in nabreklih mesa in sklepov. Nežno masirajte mesto s vsakim gibljajem teles in zdravilo vasaava koža.

Ne prenašajte bolečine revmatizma. Vi lahko dobite takojšnjo pomoč v bližnji lekarni, če vprašate za veliki Red Cross obliž s rdečim flanelnim ozadjem.

Agilirajte za "Prosveto!"

CENJENI BOJAKI!

Zopet delam in raspokljam na vse kraje Amerike fine, v žanovim okusom, doma narejene in prekajene

KLOBASE

Gotovo se še spominjate, kako okusne so bile tiste klobase, ki sta jih oči in mati naredila in tako prilika se vam mudi tudi sedaj, ker mojega izdelka klobase so ravno takega okusa.

Pošiljam jih od 5 funtov naprej. Cena je 35c funt. Poština ni vključena. Z naročilom pošljite gotov denar v priporočenem pismu, ali pa vam pošljemo na C. O. D. Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR

D. 1.-610-14th Street,
Racine, Wis.

NAROCITE SI KNJIGO

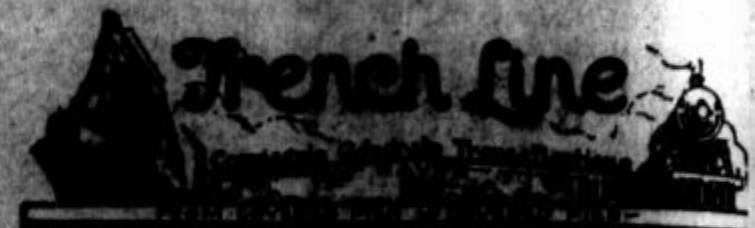
"AMERIŠKI SLOVENC!"

NE BODITE SUZENJ ŽE

LODČNIH NEREDOV

Zelošno življenje je onim, ki sužnji selodnih neredov. Tak človek ne more jesti niti spati, trpi v bolečin, nima energije, izgleda okamenel. So pa sredstva za reševanje te sužnosti. Rabite Trinerovo Grenko Vino in vaše zdravje izboljšal. Ne bodete imeli neredov, joda, slabega apetita, zaprtice, glavobola, migrene, ali spanca, nujesar vas ne bo iznemel. V ti nesoni so prehladi: Postite Trinerjev Cough Sedative in var Cold Tablets. Pri vašem drugem ali pri Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

FRENCH LINE

V JUGOSLAVIJO ZA Božične Praznike

Z NAJMODERNEJŠIMI PARNIKI SVETA

"ILE DE FRANCE"

V HAYRE MANJ KOT ŠEST DNI

18. NOVEMBRA in 9. DECEMBRA [opolnoči]

ALI Z ZNANIM VELIKANOM

"PARIS"

25. NOVEMBRA in 15. DECEMBRA [opolnoči]

Kupite vožnji list za tja in nazaj, prihranite denar.

Čiste in prostorne kabine za vse.
HITRO — KOMODNO — PRIJAZNO
Izvrstna hrana. — Dovolj za piti in jesti. — Vsakovrstne udobnosti so pripravljene za vas.

Zagotovite si prostor takoj pri svojem lokalnem agentu ali pa pišite na:

FRENCH LINE

213 N. MICHIGAN AVE. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerno, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2667-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Rado Murlik:

HČI GROFA BLAGAJA

(Dolge.)

Mnogobrojna jata golobov se je dvignila od tal in se ponesla z rahlim zvenenjem perotnic na streho nasprotnega poslopja. Na pri-sojni strani je mogolal zrak od vročine ob močno utrjenih zidovih in ob stebrih hodnikov, koder jih ni pokrivala zelena vinska trta. Pod solnčno uro je pastrela slika svetega Martina; glava njegovega belca je bila sicer mnogo bolj podobna jelenji ali ovčji, toda rimski kavalerist je moško in trdo sedel na svojem čudnem konju in podijal svoj modri plašč nagemu beraču, prezebačemu sredi snega. V senci, ob srednji hiši in ob vodnjaku so počivale in se kopale kokoši v pesku in prahu. Pri vohu na vrt je vodila pavica svoje mlade, dočim je pav, ničemurni gizdalni, bahato vozil svojo leketavo pisano kočijo po solcu. Zraven hleva sta zehala dva hlapca ter leno snajla jermene in stremene. Nekaj vojščakov je sede ali leže smrčalo med strelnimi linami pri velikih topovih.

Vitez Ahac jo je primahal na konec dvorišča do pesjaka in sokolnjaka. Za leseno ograjo so lajali, cvlili, renčali in se podili lovski psi. Majhni čemerikavi hlapec Bajukov Miko, imenovan "pasji stric", jim je bil pravkar prinesel kosila.

"Mrhe, grde!" je kričal venomer. "Čakajte, čakajte, dam vam jih s palico! Pusti ga, kuzla! Semkaj, Belas! O ti drhal požrešna!"

Vitez Doljanski si je nataknil debelo sokolarsko rokavico na levo roko in stopil v sokolnjak. Tukaj, v visoki leseni utici, so sedeli priklenjeni na lesenih drogih lepi sokoli, ukročeni in izučeni za lov na čaple, jerebice, zajce in drugo divjačino. Vsi so dvignili glave. "Odisej!" je poklical vitez Ahac svojega najljubšega sokola.

Odisej je takoj spoznal svojega gospoda in polzkudal zleteti proti njemu. Vitez Ahac mu je dal mesa. Tedaj je zašumelo po vsem sokolnjaku; vsi sokoli so nemirno krili in zamahovali s perotnicami, da je sapa odnašala izpadlo perje in prah v zrak. Ko je Odisej pogotnil svoj kos, mu je njegov gospod odpel verižico. Precej je skočil krasni ptič na orokavičeno pest, se dobrikl, priklanjal glavo, grgutal krotko in se dal božati in s rokavičnim jermenom mirno privezati za nogo.

Vitez Ahac se ga kar ni mogel nagledati. Toda on ni bil edini plemenitaš, ki je bil kar zaljubljen v svojega sokola. Aristokratje so jih jemali s sabo, kamorkoli so se napotili. Sokoli so jih spremljali na vojako in v cerkev. Celo akofje in prelati so jih imeli pri velikih mašah poleg sebe.

Nekoliko hitreje je korakal debeli vitez proti konjušnici in se obrnil k starejšemu hlapcu v usnjati kamizoli in ozkih irhaatih hlačah.

"Marko! Osedlaj Zoltka in Sarca! Mojega opode danes ni doma; zato me spremi ti! Boš videl, da bo prav, ako boš jahal z mano."

Matkovičev Marko je bil precej velik in primerno plečat mož z opaljenim trdim obrazom in bistrimi očmi. Lica so mu bile razjede osepnice. Obradoval se je, ko je ališal, da ga namerava vitez za nekaj časa rešiti dolgočasne puške na grajskem dvorišču.

"Kam pa odrineva, milostivi gospod?" je vprašal naglo.

"Moč pa stori, kar sem ti ukazal!" je velel vitez Ahac in se okrenil k mlajšemu: "Jure, Jure Bahorjev! Kaj prodajaj zija. Pomagaj Marku!"

Slugi sta se pošurila. Marko si je opasal široko kratko sabljo in si pripel samostrel ob boku. Zadel si je na ramo tul in zavezal njegove jermene na prah. Kmalu potem sta

hlapca privela konja iz konjušnice na dvorišče.

Rumenkasti Zoltko ni bil posebno lep, pač pa jako močan, tako da bi mogel nositi teškega Ahaca tudi v železnem oklepu z orožjem vred. Zato ga je vitez Ahac visoko cenil in ga hvalil, da je Zoltko pravi potomec najboljši izmed petero slavnih kobil kralja Salomona! Tudi belorjavo marogasti Sarec je bil jak, tefak konj; niti on nikakor ni bil ustvarjen za parado, marveč za boj.

Marko je ustavil oba konja. Jure pa je držal gospodu vitezuro nerodni veliki stremen. Debeli Ahac je vtaknil levo nogo v stremen in nekaj trenutkov okorno skakotal na desni nogi ter miril sokola, ki se je s svojimi ostrimi kremplji krepko držal rokavice. Zdej pa se je dvignil v globoko sedlo lagije, nego bi kdo pričakoval od tako teškega jahača. Pomajal se je konj pod pezo in zardel vitez je sopol valed napora malo hitreje. Jure mu je podal široke uzde. Konj je potresel svojo rumenobelo grivo.

Tačas je prišla na dvorišče varuhinja Jerica z malo komteso, ki je z nežno skrbljivostjo pestovala svojo preljubo punčko.

"Ujček, kam pa jahaš?" ga je vprašala z zvonkim otroškim glasom.

"Malo naokoli, mlada mati!" se ji je namuzal ujec.

"Rajši ostani doma, da te ne ujamejo hudi Turki!" ga je svarila s plašnimi očmi. "Pojdi rajši z mano na vrt k mamicl!"

"Marajo Turki zame!" ji je odvrnil vitez Ahac veselo. "Nisem tako lep. In kje so še Turki! Zdej še doma štruklje kuhajo! Le pridkana vodi! Varuj te Bog!"

In počel je svojega konja z ostrogami. Toda Zoltko je bil pameten in preudaren kopitar. Ljubil je zmernost in zlošč življenje ter sovražil nepotrebno poakočnost in razuzdano vihravost. Lepo počasi, skoraj svečano je nesel svojega gospoda oddod in s svojim dolgim repom odganjal muhe, ki so ga bile zvesto spremlje iz konjušnice.

Pri velikih grajskih vratih se je pokazal vratar Mate Hudak, majhen širok možak z debelimi čeljustmi in kratkim krivim nosom. Ob levem boku so mu viseli ključ, spredaj pa mu je nihalo nekoliko zavito rog na dolgem jermenu. Svoje orožje, svoj vratarski buzdovan, ovit z usnjem in obit z žebji, je naslonil Mate na obokani zid in hitel odpirat. Ječe so se otvorila močna železna vrata. Ropotaje in škripaje se je spustil vzdigni most na zarjavelih verigah čez grajski jarek. Par žab je skočilo z elegantnim skokom pred jezdecema z brega v mlake in luže med bčevje napol suhega jarka. In most je odropotal za njima zopet kvišku.

Vitez Ahac je sedel na konju tako udobno in lagotno kakor na klopi in se pogovarjal s svojim sokolom.

Pot je vodila malone vedno skozi gozd; bila je jako slaba, ujedena, mestoma podobna jarku. Na osonjnih straneh sta se pogrezala konja včas donad kolen v blatne mlake, drugod pa sta se udirala v globok pesek. Praznično tiho je mirovala hosta in jasa. . . . Molčalo je v drevju, v grmovju, v praproti in travi, molčal je gozd kakor začaran.

Naenkrat pa je fel Markov konj nemirno striči z useli in širiti nozdri. Izza velike temnosive skale, tupatam obrastle z zelenim mahom, se je zasvetilo dvoje strastnožarnih oči v razoranem rjavem obrazu.

Hkratu sta se ustavljala oba konja in vohala po zraku. Markov Sarec je srdito grizel žvale in se poizkušal popeti na zadnjih nogah. Sokol Odisej je razburjen mahal s krili.

"Kaj pa je?" je vprašal vitez Ahac, nekofko nemiren. "Marko!"

"Ciganka!"

"Kaj?"

"Ciganka! Ciganka!" je šepetal Marko.

(Dolge prihodnja.)